

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an . . . . . 240 Lei Pe jumătate de an . . . . . 120 Lei Pe un pătrar de an . . . . . 60 Lei Un număr . . . . . 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, congrese, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

† OCTAVIAN GOGA.

Împătimitul durerilor noastre, poetul răscolitor al milenarelor noastre nădejdi și drept vestitor apostol de vremi însorite, mutatu-s'a de acum pe alte plaiuri, în împărăția eternei tăceri.

Octavian Goga a murit.

Profetul miruit al Neamului, răsărit dintr'o casă cucernică de preot, cu miros de tămâie și bușuioc, la pragul mausoleului șagunian cel străjuit de soarele alb al Carpaților sibieni, a răscumpărat prin viața ca și prin moartea sa întreg prestigiul și demnitatea noastră întreagă.

Feciorul părintelui Iosif din Rășinari, al mamei preotese care-i spunea și'n amintiri:

Zi Tatăl nostru seara, dragă

Și să te porți la învățătură! ni-a dat chipul unui suflet dospit în focul sfintelor rugăciuni și'n văpaia celei mai puternice dragoste de neam.

Temperamentul său, format din luptă și credință se varsă'n tumultuoase talazuri prin lirica unui talent neîntâlnit. Ca și apa Oltului, bogată prin lacrimile fraților robiți, el pleacă spre țara visurilor noastre, dar precum cântă el despre Olt: *îmbrățișându-ne câmpia, te uiți adesea înapoi, ființa lui morală rămâne toată în Ardeal.*

Spre noi, spre acest Ardeal al nostru cheamă el, în vibrante înstruniri de liră și'n tunătoare articole de presă întreg gândul și simțirea românească. Căci, *la noi sunt codrii cei de brad, și câmpuri de mătăasă, „la noi atâția fluturi sunt și atâta jale'n casă”*... E jalea visului neîmplinit, ce dădea strofelor lui accente de sfântă durere.

Octavian Goga și ca îndrumător al simbolului nostru *Lucefărul*, și ca poet, ca ziarist și luptător, păstrează'n vinele lui de aristocrat al verbului o caldă și nealterată dragoste pentru poporul dela țară. În acești creștini ce nu au

sărbătoare a rămas ancorat sufletul poetului porrit în pribegie, și lor le trimite acel covârșitor omagiu:

*„La voi aleargă toldeana
 Truditu-mi suflet să se'nchine:
 Voi singuri străjuiți altarul
 Nădejdi noastre de mai bine”.*

Prisma fidelă a poetului reîntegrează în adevăr și redă societății noastre românești de aici omogenitatea și identitatea ei de simțire, națională și politică.

Dar cuvântul magic al fericitului alintat al muzelor, în țara liberă nu s'a pierdut în van. Ciocotul sufletului său, hărțuit de pasiunea furtunosului ideal, a reușit să o miște ca pe un singur om în ceasul decisiv. Și cât de fericită va fi fost — pentru el mai ales — clipa supremei noastre biruinți!? Clipa răscumpărării naționale, când doinele au încetat a plânge, când stihurile întristate, cântări de nuntă s'au făcut, iar unda cărunță a Oltului scaldă priviri de Români fericiți în altă țară, în țara lor, mare și liberă!

Nici viforul din pieptul poetului n'a mai bătut a jale și nici a răsbunare. Factura lui romană, de neam împărătesc s'a evidențiat atare în toată noblețea, în fața dușmanului pitic.

Octavian Goga, miraculoasă apariție în vremuri de cea mai grea cumpănă, rămâne pentru noi arbitru cel mai senin al sufletului românesc către eternitate...

Când vifonițele se vor fi potolit toate, și plânsul și jalea cea nemărginită a despărțirii se vor topi în resemnarea noastră creștinească, avea-vom scump talisman și amintire dela poet: *tri codrii verzi de brad și câmpuri de mătăasă*, și toată podoaba acestei întârziate primăveri în Țara noastră mare!

Memoria celui mai mare fiu al pământului românesc se va cinsti de noi în veac de veac printr' o frățească regăsire, și în grija păstrării sfintei lui moșteniri!

Masca primejdioasă.

De aproape două milenii creștinismul a avut dușmani de toate categoriile. Filozofi, cari prin diferite teoreme au căutat să găurească corabia creștinismului și apoi să o cufunde. Potențați a la Nero, care îmbetați de marea lor putere lumească, au omorât cu miile creștinii în speranța că lumina creștinismului se va stinge definitiv. Savanți umflați de știința lor ca Haeckel și conșoții cari au încercat prin discret se mortifice creștinismul. Șiretii, cari cu mare sârguință au adunat în buchet slăbiciunile omenești ale reprezentanților creștinismului au fost siguri că lumea azi mâne va abandona creștinismul pe urma dovezilor lor „zdrobitoare“.

Interesant și vrednic de studiu este faptul, că nici într'un chip nu a fost pur teoretic, ci el a urmat un scop practic întotdeauna. Ateismul a fost o mască sub care s'au urmărit scopuri lumești: *mărire și puterea*. Ateismul de când s'a ivit în lume până azi este groaznic de supărat pe creștinism chiar din motivul că nu i-a putut strica nimic, dar în schimb acesta la împedecat în rezolvarea planurilor sale. Ce puteau să strice puterii sovietice cruciulițele și iconițele sfinte cari erau aninate de gâturile copiilor și totuși — după cum ne spun ziarele — preaputernicii din Rusia s'au supărat foc și este ușor de închipuit că ce vor fi pățit atât copiii cât și părinții lor pentru aceste inofensive semne creștine. Chiar aici în Rusia și în Spania s'a dovedit mai eclatant, că ateismul nu reușește să sfarme, ca adevăr, creștinismul și atunci spumegând de furie taie și spânzură pe bieții oameni, cari cred în adevărul lui. Curios lucru este, că afonii, pentrucari plăcerile muzicei sunt inexistente nu caută să toace în cap pe cei ce sunt în stare să flămânzească și să fie torturați de sete de dragul muzicei. Numai cei ce nu pot trăi fără credință în Dumnezeu sunt persecutați crunt de cei ce nu vor să creadă în nimic.

Dovadă că necredința în toate vremurile a servit de mască potrivită pentru a lovi și a distruge pe oamenii cari stau în calea îndestulării poruncilor animalice din tine. Dar dacă necredința este un bun titlu pentru a suci gâturile oamenilor dela loc, este în schimb deadreptul degradant să folosești credința ca mască pentru fapte diavolești.

Pe Beelzebubii cari dacapo spun cine sunt îi poți ocoli și te poți singur învinoxii că dece te-ai apropiat de ei, dar primejdioși și vrednici de osândă vecinică sunt în schimb Beelzebubii cari operează în porturile

credinței. Nici chiar în numele „necredinței“, care în fond te privește pe tine personal nu poate face rău nimăruia dar este straniu și îngrozitor să urmezi pe Beelzebub aidoma în numele credinței creștinești“. Ar trebui să scriem volume întregi ca să arătăm ce rele mari au pricinuit bieților oameni Beelzebubii cu masca creștină. De multeori ți-e dat să auzi cât de duos știu oamenii — și încă mari „creștini“ să istorisească chinurile crailor creștini și naționali ca apoi întorși acasă după discursul rostit cu mare efect să facă și ei nițică „execuție“ printre nenorociții cari depind dela ei, oh câtă dreptate a avut Domnul nostru Iisus Hristos când a spus, că anumite ființe omenești cu purtări foarte urâte dar într'un moment întorși în munca lor la calea cea bună vor merge în împărăția cerurilor înaintea celor ce o țin întins o viață întreagă cu masca creștină pe față și răutatea în suflet. Și ca să vedem ce dureri cumplite poate cauza masca creștină să dau și o mică ilustrație.

E o vreme de apoi, urâtă cu ploaie mărunță și cu vânt și eu trebuie să merg să înmormântez un preot.

Pe drumul lung și singuratic am prilej de meditație și mă tot gândesc ce cadru potrivit pentru ceremonia înmormântării unui preot. Fostul frate în Hristos care acum zace fără suflare înainte cu vre-o două luni se plângea amarnic că scumpii lui creștini îi trag pâinea dela gură deși are o familie grea. Și fiindcă răposatul în Domnul nu uitase limba latină i-am răspuns „flere possem sed iuvare non“. Și pe drum mă gândeam iarăși ce frumos scrie în sfânta evanghelie și ce urât e totuși în lume.

Oare ce ar fi dacă am căuta să sgândăram cât de puțin masca creștină, care acopere fața oamenilor.

Și mergând pe lungul drum de țară în tempo de melc mă ispitesc cu întrebarea oare nu cumva o merge mai înainte în împărăția cerului, bezbojnicul despre care cetisem că propagă ateismul cu gura, iar în taină să ducea la biserică decât creștinii cari le dă ceva sigur copiilor părintelui, amuțit pe vecie: cele patru vânturi din cele patru direcții ale lumii.

Dr. Ștefan Cioroianu.

Pentru omul de stat, la noi, biserica nu e numai un factor determinant al disciplinei morale, supremul temei deci al ordinii cetățenești, ci și un hotărâtor criteriu de naționalitate.

(O. Goga: Mustul care fierbe).

Caracterizarea pozitivismului de către apologetul Pierre Courbet.

De: Prof. Constantin Rudneanu

Sistemul filosofic al pozitivismului multă vreme a fost la modă, înțeleg, că foarte mulți chemați și nechemăți invocau filosofia lui A. Comte.

Apologetul P. Courbet în „*Nécessité Scientifique de l'existence de Dieu*”. (Necesitatea științifică a existenței lui Dumnezeu), o carte deși mică ca volum, 62 pagini, dar de o valoare de netăgăduit pentru studiul apologetice, unde se face o analiză amănunțită a diferitelor direcții și sisteme de gândire filosofică: materialismul, panteismul, pozitivismul, ne clarifică lucrurile.

După o expunere clară a primelor principii, autorul arată pe bază științifică — cum principiile călăuzitoare ale diferitelor științe vin în ajutorul umilului creștin și-i confirmă marea adevăr al existenței lui Dumnezeu. El este principiul și izvorul vieții, legea supremă și inteligentă care conduce toate lucrurile lumii acesteia. Dumnezeu este legea supremă de unde derivă toate celelalte legi secundare, pe cari știința ni le face cunoscute, pe cari le coordonă și ni le explică.

Învățatul francez ne spune, că existența lui Dumnezeu este un adevăr științific; ca și toate adevărurile mari ale științei, nu poate fi negat, și nici contrazis, fiindcă am cădea în absurd. La începutul acestei cărți găsim cuvintele distincte ale învățatului *Hirn*, care spune: *Existența lui Dumnezeu este un adevăr matematic și ultimul cuvânt al științei moderne*“.

Pozitivismul, sau cum se mai numește mai nou agnosticismul, nu neagă a priori existența lui Dumnezeu, el declară numai că nu-i accesibil rațiunii noastre. Această doctrină, ne spune P. Courbet, prin principiile sale este absolut contrară spiritului și tendințelor științei moderne. Pozitiviștii mai afirmă, că numai domeniul faptelor directe este accesibil observației noastre; dar știința adevărată caută faptele cele mai mărunte ca să se ridice la cauze; ea nu observă fenomenele decât pentru descoperirea legilor.

Pozitivismul nu-i altceva decât vechiul scepticism decorat cu un nume modern și îmbrăcat într-o formă de aparență științifică, această doctrină n'are nici un drept ca să reclame numele de știință modernă, ea este într-o contradicție formală cu spiritul științific și cu mersul general al progresului uman.

Cei mai mari savanți nu sunt aceia cari obsearvă, ci aceia cari deduc observațiunile prin-

cipiilor cari le conțin. Grație observațiilor lui Tycho-Brahe, Kepler a descoperit legile experimentale ale mișcării planetelor. Bazându-se pe această cunoaștere a mișcării, Newton a descoperit legea generală, care domnește în univers.

Abatele de Broglie, spune, că pozitivismul prin tendința sa, nu face altceva decât să nege tot progresul serios, el este invers decât spiritul științific pe care îl reclamă și'n numele căruia vorbește mereu.

Credința în existența lui Dumnezeu rămâne unicul adevăr pe ruinele sistemelor atee, și pozitivismul ne având o bază serioasă nu poate fi luat în serios și cu atât mai puțin invocată ca un sistem științific.

Intregul mers al ideilor ce se desprind din această apologetică generală mică, ne arată logica întrebuițată de P. Courbet pentru combaterea diferitelor sisteme de gândire eronate și contrarii credinței creștine. Un astfel de tratat deși sumar, dar având în vedere bibliografia ce o utilizează autorul cât și numele marilor învățați cuvintele cărora le citează, e de mare trebuință.

De aceea am crezut că e bine să o fac cunoscută celor dornici de studii apologetice.

La Duminica slăbănogului.

— Reflexii —

De: Preotul Octavian Turşa

profesor, duhovnicul Academiei teologice.

Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă (Ioan V, 1—15).

Suntem în secolul vitezei, al mașinismului și al forței.

E secolul desăvârșitului progres. Nimic nu ne mai uimește, nimic nu ni se mai pare imposibil. Cu toții avem crezare că încapsulăm în ființa noastră putere deplină. Toți jinduim după ea. Toți ne credem puternici. Și cu toate acestea astăzi mai mult ca oricând suntem fravi în puteri, suntem slabi. Suntem slabi pentru că avem păienjenis în ochii noștri și orbecăm în găsirea izvorului puterii.

Dar Sf. Evanghelie din a IV Duminică de după Învierea Domnului ne arată care este puterea ce ne înzdrăvește și care e calea ajungerii la al ei izvor!

Și acum iubite cetitor, care incidental îți treci vederea peste aceste rânduri, ce-mi ești poate și frate întru Hristos, strunește-ți gândurile tale, pentru că să poți cuprinde minunea ce Domnul și Mântuitorul tău a săvârșit-o cu slăbănogul de la scaldătoarea oilor arătându-ți prin ea izvorul puterii!

Sf. Evanghelie din Duminica a IV de după Învierea Domnului cea a lui Ioan de Dumnezeu-grăitorul, pune în fața ochilor noștri icoana unui slăbănog care zăcea de cea mai cumplită boală, de paralizie totală. Mănile, picioarele tot trupul slăbănogului erau înțepenite. Ce boală grozavă!

Să nu poți întinde singur mâna ta după un codru de pâine când ți-e foame?

Să nu poți mângăia o ființă care ți-e scumpă?

Să vezi că cei din jurul tău zâmbesc, cântă, se distrează, merg pe picioarele lor, dar tu să nu poți nimic din toate acestea?

Să stai acolo ținut în patul suferinții, în patul slăbănogiei tale? Să pieri, să putrezești pe zi ce merge?

Se poate oare o boală mai cumplită decât paralizia? Și suferea slăbănogul de această boală din cauza păcatelor sale. A dus o viață destrăbălată!

Tot sufletul său era un râu de păcate. Și acest suflet al său paralizat și înghițit de păcatele sale îi rodea trupul, așa după cum carii rod lemnul, distrugându-i toate țesăturile corpului. Și atunci îi se strecoară prin minte un gând! Dacă l-ar duce cineva la scaldătoarea oilor și l-ar vâri în apa cea cu efect tămăduitor? Dar cine să-l vâre în scaldătoarea tămăduitoare? Nimănui nu i se face milă de el! Dar iată că trece Mântuitorul Iisus Hristos. Refuza-va oare Iisus să-L tămăduiască?

Nu este oare Mântuitorul Iisus Hristos Izbăvitorul și Milostevitorul de oameni?

N'a venit Iisus în lume ca să tămăduiască toată boala și neputința în popor?

Incepe să prindă chiag în sufletul slăbănogului o licărire de nădejde. Iisus Hristos s'apropie de el, cearcă credința lui. Mântuitorul știa că pricina năpastei slăbănogului sunt păcatele lui. Și atunci e suficient să desființeze, să-i extirpeze din suflet aceasta cangrenă, și pe un ton îmbietor îi zice: „Ți-e îți spun scoală-te ia-ți patul tău și umblă“. Și în clipa aceea s'a petrecut o minune!

Mănile ce până atunci erau înțeleștate, prind putere și se desfac!

Picioarele ce erau înțepenite, prind forță și se mișcă!

Toate fibrele, toți mușchii, toate membrele și întreg corpul prinde din nou vlagă și revine la viață!

Iată iubite cetitor, minunea ce a făcut-o Domnul cu acel slăbănog și pe care o poate face și astăzi cu noi dacă credem în a Lui putere Dumnezeuască făcătoare de minuni.

Scoală-te iubite cetitor, îți spune Mântuitorul astăzi prin graiul duhovnicului tău!

De câte ori n'ai auzit această chemare a Mântuitorului din pridvorul altarului și tu n'ai zorit s'o adâncești în sufletul tău?

Sculați-vă voi mame și prunci, părinți și copii, bunici și nepoți!

Scoală-te și tu tineret!

Sculați-vă cu toții din mocirla întunecoasă în care v'au aruncat păcatele voastre! În lături cu carapacea păcatului! Sugrumați în voi năpârca păcatului! Omorâți-o! Astăzi puteți face această transformare în voi. Astăzi e Duminica slăbănogului!

Astăzi e Duminica tuturor boalelor. Dar e și ziua când Iisus Hristos vă poate izbăvi de toate păcatele voastre.

Amintește-ți că pe strada ce dă spre casa ta zace un paralytic. Dă chiar astăzi după ce ieși din Biserica Domnului pe la el. Du-i un cuvânt de mângăiere și îmbărbătare. Nu uita că și tu păcătuiești. Și pe tine te poate osândi Mântuitorul Iisus Hristos pentru păcatele tale cu năpasta cu care a osândit pe slăbănogul din Evanghelie.

Nu uita nici când aceasta. Pura sa să-ți fie aminte!

Fugare.

„Voi toți co-ați plâns în întunec,
Și nimeni nu v'a mângăiat,
Din lunga voastră 'ngenunchiere
Sculați... Hristos a înviat!“

(Vlahuță).

Oltenilor — bufenilor — Domnului Tudor se potrivește mai nimerit cele de mai sus șire ale nemuritorului nostru poet Vlahuță.

„Grănicerii“ generalului Doda falnici, ca stejarul de pe muchiile unde străjuiau, gata la datorie, cu „frătuții“ harnici răsturnători ai gliei străbune și mănoase au alături pe „Bufeni“, meșterii bogățiilor codrilor și scormonitorii subpământului.

„Bufenii“ sunt oameni săraci dar bogăți prin credință în legea străbună, ortodoxă-răsăriteană.

Cine străbate Cărașul, acest raiu al Banatului, observă „bufenii“ cerșind nu o bucăciă de pâine cerșită ci pâine prin muncă.

Apocalipsul satelor „bufenești“ îl privesc cu îngrijorare toți cei eșiți din aceste sate, în frunte cu cea mai reprezentativă figură a bufanului ortodox român, dl Dr. Mihai Gropșianu, avocat în Timișoara.

Trăind în mijlocul „bufenilor“, într'un sat unde odinioară trei uzine — azi ruine — cu cântecul lor adormiau și trezeau micuții și apreciindu-le 'ngenunchierea, calvarul ce-l purtau și-l poartă cu adevărată mucenicie, în nădejdea noastră a tuturor pentru vremi mai bune acestor troglodiți, le strig cu poetul:

„Din lunga voastră 'ngenunchiere
Sculați, Hristos a înviat!“

Imprășchiați prin toate colțurile acestei țări frumose nu uită să trimită, rupând din pâinea lor cea de toate zilele, daruri bisericii din comuna lor de naștere: Sasca-montană.

Bogăția adusă de strămoși din țara lui Tudor: *Legea străbună*, o păstrează ca cea mai scumpă comoară dintre toate comorile lumii, atât la focul sacru al vetrei străbune cât și la vetrele lor adoptive.

De Invierea Domnului câteva daruri bisericii:

1. Dna Ana I. Platon din Iași — soacra dlui Constantin Dărăbanți, licențiat în științele comerciale din București — o Evanghelie frumoasă și de mare preț, lucrată în argint. Evangelia în față are gravată „Invierea Domnului“ iar în colțuri evangeliștii. Pe coperta din spate „Răstignirea“, și pe o placă de argint următoarea dedicație: *S'a trimis în amintirea fiului ei locotinent Mihail Platon, mort în accidentul de avion, în ziua de 9 Septembrie 1936 la Poeni, jud. Iași“.*

2. Femeile, prin colectatoarea Voica Petru, au renovat sfeșnicile din partea femeiască, în sumă de 1500 Lei.

3. Funcționarii publici din Sasca-montană un covor, în valoare de 1583 Lei.

4. Văd. Nina Popescu și fiica ei Maria — funcționară la Judecătoria de ocol — 2 iconostase cu acoperitoare de catifea roșie, în valoare de 3500 Lei. Iconostasele lucrute de renumitul sculptor Bosioc din Berliște.

Glasul preotului la „Inviere” îngânat de privighetoare: „Hristos a înviat!...” iar norodul înaltă rugă: „și celor din mormânturi, viață le-a dăruit.

Unora ca acestora,

...„Sculați, Hristos a înviat!”

Chestiuni catihetice.

Natura ca materie de Religione.

Este astăzi un incontesabil adevăr că întreaga natură poate fi materie de religione. Prin ordinea minunată pe care ochiul atent o descopere la fiecare pas în aparenta disordine din ea și mai ales prin măreția armoniei totului în părțile lui constitutive și ale acestora în tot, ea impresionează profund sensibilitatea omenească dela cea mai de jos incultură până la cea mai luminată și echilibrată minte. Și mai ales acestor din urmă minți, veșnic în căutarea adevărului parțial sau universal le oferă abundant material de meditație și tainice fire călăuzitoare dinspre pulbera pământului înspre imensitatea pură a cerului.

Natura, ea însăși nepătrunsă și mută în fața celui ce nu știe să o întrebe și să o asculte, devine deslegătoare a unora din cele mai covârșitoare taine ale firii, prin conducerea cercetătorului priceput înspre cauza ultimă și supremă a tot ce există, înspre Dumnezeu. Fariseul Saul din Tarsul Ciliciei, deveni mai apoi „Pavel apostolul lui Hristos, prin voia lui Dumnezeu” cel care a înțeles minunat de bine sufletul păgânilor, cărora le-a predicat îndeosebi, arată frumos și conform rațiunii sănătoase omenești cum, „Cele nevăzute ale lui Dumnezeu dela zidirea lumii din făpturi fiind cunoscute se văd: veșnica Lui putere și dumnezeire” (Rom. 1₂₆). Iudeilor le-ar fi arătat el veșnicia și atotputernicia lui Dumnezeu creatorul. Pentru păgâni a pornit însă pedagogic dela cunoscut (natura) înspre necunoscut (Dumnezeu), dela concret la abstract, dela efect la cauză.

Poate că și pentru creștinul adevărat păstorul de suflete și catihetul să ofere deplină dovadă din sfintele scripturi numai, pe când celui

ce nu vrea sau nu știe să creadă în ele, trebuie să-i arate calea aceasta a pornirii dela natură spre Urzitorul ei, accesibilă alcătuirii minții noastre, ca altădată Sf. Apostol Pavel păgânilor. Această cale e pentru numărul cel mare al necredincioșilor veacului de acum poate singura prin care se poate ajunge la cel ce El este „calea, adevărul și viața” căci natura întregă își cântă și spune pe Ziditorul ei: „Cerurile spun măreția lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui vestește tăria”, spune în acest înțeles și psalmistul. Contemplarea naturii din punctul acesta de vedere e în deosebi de folos necredincioșilor raționaliști, dar tot ea e aceea care a făcut pe un Newton ori pe un Kepler, care simțea în jusul lui armonia maiestoasă a îndepărtatelor lumi, să ridice osanale și imne de slavă nemuritorului Dumnezeu, întocmai cum făceau îngerii Domnului la zidirea lumii, preamărindu-L cu nemăsurat glas de laudă.

Dacă acestor categorii de oameni contemplarea religioasă-morală a naturii le este spre zidire sufletească, ea nu este nefolositoare nici celor credincioși, cari mai multă tărie câștigă în convingerea lor.

Deasemenea este un de netăgăduit factor și în educația religioasă-morală a tinerelor generații, tot așa de puțin știutoare în ale dumnezeirii ca și păgânii din vremea Apostolului neamurilor, dar și tot așa de gata oricând de a cânta preamărire lui Dumnezeu ca marii învățați credincioși în cărțile lor.

„Studiul naturii, făcut cu înțelegere și inteligență, duce la adevărata cunoaștere de Dumnezeu și e un factor însemnat în serviciul adevăratei religiosități și moralități”¹⁾.

Deaceea el nu trebuie să scape din vedere sub acest aspect particular al său, catihetului și educatorului religios. Acesta în zelul pe care trebuie să-l aibe va ține seamă de toți factorii ce i se oferă în creșterea religioasă a tinerilor generații, folosindu-i combinați în toate felurile posibile, pentru a ajunge astfel la scop.

Pentru a vedea în ce fel poate școala face educație religioasă-morală copiilor, va trebui mai întâi să nu neglijăm influența neintenționată pe care o exercită colțul de natură în care copilul își duce viața în perioada preșcolară.

Căci „pentru dezvoltarea sufletească — și prin urmare și religioasă-morală — nu este indiferent dacă copilul crește într'un bordeiu nădușitor sau într'o casă țărănească, în lucrătoria unui meseriaș sau în atelierul unui artist, în saloanele unui bogătaș sau ale unui savant”²⁾. Dar nici

1) Dr. N. Bălan în „Revista Teologică” Nr. 15/1915.

2) Dr. P. Barbu „Curs de Catihetică sau Metodica Rîndului Ed. III. p. 11.

aceea nu este indiferent în ce mediu fizic sau geografic deschide el ochii asupra frumuseților naturii. „Câmpia, locurile muntoase, nordul înghețat, ba chiar și singuraticile plante și animale cari înconjoară copilul și îi hotărăsc ocupațiunile, toate acestea influențează în mod diferit dezvoltarea ideilor, sentimentelor și voinței copilului³⁾“.

Oricari ar fi împrejurările ori condițiile materiale, sociale și fizice în care are loc prima copilărie a școlărilor noștri, oricare vor fi direcțiunile în care vor activa ei în viață, oricare ar fi puterea lor de pătrundere a fenomenelor din lumea exterioară și de percepere a stărilor din propriul lor suflet, pentru educația religioasă se poate folosi cu netăgăduit succes o anume contemplare a naturii, care să se adreseze mai puțin ochiului trupesc prin elementele estetice și de simetrie ce le conține și mai mult sensibilității interne bazată pe senzația primordială de imperfecțiune și pe sentimentul de nimicnicie pe care-l descoperim în noi atunci când copleșiți de imensitatea naturii ori încremenite ori gălgăitoare de viață ne simțim par'că striviți sub povara atâtor impresii, fenomene, forme, mișcări. În asemenea cazuri fibre din adâncul nostru sunt puse în mișcare intensă, zguduirea ori uluirea din fața neprevăzutului și a maiestrosului ori din fața măreției sobre a naturii de multe ori face să se micșoreze intensitatea fenomenelor fiziologice, dând prin aceasta cu atât mai mult spiritului aripi să se avânte, deși nu inteligența e activă în atari clipe. Rațiunea are rol secundar în asemenea contemplații, pe primul plan reliefându-se activitatea volițională și sentimentală, în cari își are însă înfipte adânci rădăcini tocmai religiunea.

„Sentimente de umilință și de venerațiune, de dorul desăvârșirii de cari i se umple inima în fața naturei, determină mai nemijlocit și mai adânc legătura intimă a omului cu realitatea, decât o pot face ideile și formulele științei. Din ele răsare încredințarea că lumea nu e un joc fără normă al unor forțe oarbe, ci revelația a ceva mare și bun pe care cu bucurie poate să-l recunoască ca înrudit cu propria sa natură intimă. Căci aceasta e esența proprie a oricărei credințe religioase, anume încredințarea că în aceea ce eu iubesc și cinstesc ca ceace e mai înalt și mai bun, mi se relevă natura adevărată a realității, siguranța că binele și perfecțiunea spre care se îndreaptă dorința cea mai adâncă a voinței mele, este temelia și scopul tuturor lucrurilor“⁴⁾.

3) Idem.

4) Friedrich Paulsen: „Introducere în Filosofie“ trad. Lupu-Pușchilă ed. 19. p. 27.

Oameni dela noi.

— Istorisire adevărată —

Nu voesc moartea păcătosului, ci să se îndrepte și să fie viu.

zice Domnul Dumnezeu.

Într'o seară cinară acești doi bătrâni, mai ceti moșu Ion din biblie câteva pasagii își făcură ca de obicei rugăciunea și se culcară fiecare în patul său, stinseră lampa și se culcară cu gândul la Dumnezeu și la maica Prea curată.

Peste noapte moșu Ion avu un vis înfricoșat, vru să strige dar nu putea, gura i se încleștase și era tot apă; se zbătea ca peștele pe uscat, dar nu se pomeni, atunci moșu Petru simțindu-l strigă la el: Ioane! Ioane! deșteaptă-te, ce ai visat? Atunci abia se trezi moșu Ion tot apă, plin de sudoare și inima îi bătea cu putere și i zise, oh! prietene să ști ce înfricoșat vis am visat, și de nu mă pomeniai tu, cine știe ce s'ar fi întâmplat cu mine. Se făcia că aveam pe umăr o grămadă de furci, sape, săpoane, lopeți, topoare, vedre legate unele de altele, unelte foarte grele și eu trebuia să sui cu ele pe un deal foarte înalt și pieziș, că mă mânau dinapoi doi arapi negri ca noaptea cea mai întunecoasă și pocniau din zbice și nu-mi dau răgaz, trebuia să merg înainte, eram tot asudat de sarcina grea din spate și de drumul așternut cu petri ascuțite cari mă tăiau la picioarc. Acolo în vârful dealului vedeam eșind fum gros ca din coșurile fabricii din Reșița și scânteii și limbi de foc izbucnau când și când și acolo aveam să sui eu. Presupuneam că nu era ceva bine pentru mine. Obosisem și nu mai puteam să urc în sus. Am căzut jos amețit și am strigat după ajutor, dar gura îmi era încleștată și mă zbăteam ca peștele pe uscat.

Atunci mă pomeniși tu frate și iată-mă la viață. Oh! Doamne zise moșu Ion făcându-și cruce, nici când n'am mai visat așa ceva. Cine știe ce o însemna visul meu acesta?

După o pauză scurtă prietenul său îi zise: Să-mi spui măi Ioane drept, să-mi spui poate vei fi furat tu ceva în viața ta, vr'un topor, sape, lopeți, vedre de cele ce duciai în spate.

— Am furat, Petre — zise moșu Ion, am furat nenumărate lucruri de acestea; la mine era podul plin de mărunțișuri, aveam patima de a fura astfel de lucruri din tinerețile mele.

Atunci Petru întinzându-i mâna îi zise: măi frate! dacă ai furat așa, rău ai făcut; pe ce ți s'a lăsat ție să furi păcătosule. Roagă-te lui Dumnezeu să te erte, dă îndărăt lucrurile furate, mărturisește-ți înaintea duhovnicului toate greșalele făcute și te pocăește; ferește-te să nu mai faci păcate mai mult, ca să capeți ertare. Că

noi măi Ioane suntem bătrâni amândoi, și nu știm cât o să mai trăim pe această lume păcătoasă. Trebuie să ne pocăim că altfel cum ne vom ști răspunde înaintea dreptului judecător, mergi la duhovnic și spune-i tot ce ai făcut rău, și el îți va spune ce trebuie să faci!”

Și așa vorbiră ei până se făcu ziua, ne mai putând dormi, își mărturisiră unul altuia păcatele și rămaseră așa cu gândul la bunul Dumnezeu până în revărsatul zorilor.

Dimineața moșu Ion se sculă se spală, îmbracă haine curate își făcu ca de obicei rugăciunea și plecă grăbit la preotul din sat. Preotul bătrân murise și venise un preot tânăr, fiu al comunei iubitor de parohienii săi și râvnitor către lucrurile bune. Preotul îl primi cu bunăvoință, se întrețină cu el mai mult timp și ajunseră cu vorba la ținta pentru care venise. Că ce-i va fi spus preotul, nu știu, destul că din acel minut moșu Ion se schimbă cu totul, începu a veni regulat la biserică se ruga seara și dimineața făcând mătânii multe, făcea milostenii oamenilor nevoiași, bisericii și tuturor cari îi solicitau ajutorul; era smerit, blând, sârguindu-se cu postul cu rugăciunea, cu smerenia și cu faptele bune cari îl ridicară în fața sătenilor. Și așa rămase moșu Ion până la moarte.

Cetia mult din cărțile bisericești pe cari le împrumuta dela biserică ori dela biblioteca școlară. Avea și el câteva cărți vechi scrise cu litere bisericești și culegea din ele învățături dulci ca mierea. Cu litere latine nu prea știa ceti bine. Cu preotul, cu învățătorii satului armoniza foarte bine și era gata în orice moment a sări în ajutorul celui ce-i ceria sprijinul.

La noi în sat se făcuse biserică nouă frumoasă și lipsiau încă multe lucruri cari cereau jertfe dela credincioși. Așa la frontul exterior al bisericii era lipsă de trei icoane pe frontul apusean, și de o icoană pe frontul de către miazănoapte.

Icoanele de pe frontul apusean Nașterea Prea curatei (hramul bisericii) icoana sfinților apostoli Petru și Pavel și icoana sfântului Gheorghe, se angajară să le tacă unii oameni evlavioși din comună. Icoanele fură pictate foarte frumos, puse în rame de fier și închise cu sticlă groasă ca să fie păstrate curate. Le așezară în zid și sunt astăzi o podoabă a bisericii.

Mai rămase de făcut icoana de către miazănoapte. Această icoană se angajă să o facă moșu Ion. L-a costat aproape cinci mii de Lei. Icoana a fost făcută de pictorul G. Baba din Caransebeș, o icoană foarte frumoasă lucrată artistic în oleu cu rame și sticlă groasă ca și celelalte trei.

Când o aduse acasă merse moșu Ion cu sania după icoană că era iarnă și ger cumplit.

Nu merse însă până acasă la pictor cu sania, ci lăsă sania la un birt și merse să o aducă cu spatele. Căci își zicia moșu Ion: nu va fi icoana mai grea ca topoarele, vedrele, sapele din visul meu și mai grea cu crucia Domnului suită de Domnul Iisus pe muntele Golgota. Pictorul la dorința lui moșu Ion îi legă icoana în spate și plecă moșu Ion cu icoana, care era foarte grea și avea lungimea de aproape un metru și jumătate iar lățimea proporțională cu lungimea.

Dela pictor cum ducea moșu Ion tabloul în spate prin piața mare în zi de târg se strânse lumea la el ca la comedie să vadă ce-i! crezând că e o reclamă de circ; văzând însă tabloul (învierea Domnului) lucrat foarte frumos și văzând și numele pictorului se bucurară că era român de ai nostru iar numele lui moșu Ion se pomenește cu evlavie cât va sta biserica.

Moșu Ion cât a trăit a mai făcut pe hotarul nostru în vârful „Cozlarului” la locul numit „Crucia roșie” încă o cruce în locul celei vechi care se ruinase¹⁾.

Moșu Ion s'a dus dela noi, a părăsit nu de mult ale noastre plaiuri, mutându-se la viața, dar faptele sale și darurile făcute sf. bisericii, comunei și oamenilor nevoiași îi vor păstra numele multă vreme.

La dânsul am găsit mai multe cărți vechi în cari cetea el cu plăcere. Le-am cerut nu pentru mine ci pentru muzeul Eparhial din Caransebeș. Dar mi-a răspuns: Domnule învățător și le dau cu plăcere dar numai după moartea mea. Acum nu mă pot despărți de ele. După ce voi închide ochii, poți să le iai. Le ceri dela ai mei și faci cu ele ce vrei. Astăzi aceste cărți sunt în posesiunea mea, le-am cumpărat dela urmașii săi și le voi dona muzeului nostru eparhial din Caransebeș. Aceste cărți sunt:

1. Viața Domnului nostru Iisus Hristos de Constantin Diaconovici Loga tipărită în Buda în anul 1831.

2. Istoria Universală. Buda 1824 de Ioan Teodorovici.

3. Istoria Universală de Signior Milot tip. în Buda la 1800.

4. Carte ne mână (economie) de Grigorie Obradovici. Buda 1805.

5. Disertațiune Istorico-critică și literară de Basiliu Maniu tip. în Timișoara la anul 1857.

6. O carte fără titlu, probabil Istoria Românilor de Petru Maior, lipsește titlul și anul tipăririi.

7. Călimdarius Românesc pe anul 1829 Buda de Ștefan Neagoe învățătorul școlii românești din Pesta.

1) Acest loc numit „Crucia roșie” își are legenda sa scrisă de mine în cartea: „Chipuri și graiuri” din Banat vol. I pag. 37.

8. Geneologia Împăraților. Călindar pe anul 1817 tipărit la Buda.

Valeadieni în 30 Martie 1938.

George Cătană
inv. penz.

Din prilejul Praznicului Național de 10 Maiu, P. S. Părinte Episcop a trimis următoarea telegramă:

Majestății Sale Regelui Carol II
BUCUREȘTI.

În această sfântă zi de aniversare a independenței românești credincioșii eparhiei Caransebeșului și smeritul lor episcop roagă pe bunul Dumnezeu să dăruiască Majestății Voastre zile bune și îndelungate pace și întru toate bună sporire ca să puteți desăvârși cu glorie ceea ce au înfăptuit și ni-au lăsat moștenire înaintașii.

Episcop VASILE

ȘTIRI

La înmormântarea cu funeralii naționale a omului nostru poet și mare sprijinitor al Bisericii noastre a luat parte și P. S. Sa Părintele episcop diecezan Vasile al nostru, servind între cei 11 arhierei.

Sărbătoarea zilei de 10 Maiu în orașul nostru a decurs deosebit de impresionant. La biserică P. S. Părinte Episcop Vasile și un sobor de 7 preoți a inaugurat serbarea cu un parastas pentru mult regretatul nostru poet Octavian Goga, care a contribuit din destul ca marea zi de 10 Maiu să fie sărbătorită de toți Românii. Cuvântul P. S. Episcop a fost impresionant: Octavian Goga ni-a dat și nouă avânt din sufletul lui intraripat. Dacă suntem azi într-o țară mare și liberă, a noastră, sufletul pentru aceasta ni-l-a pregătit mult Octavian Goga. A urmat apoi rugăciunea de mulțumită în fața autorităților. P. S. Sa din nou se adresează în cuvinte de caldă însuflețire. Amintind un epizod din viața de școlar, leagă firul cu hătăliile dela 1877, începutul independenței. Din războiul dela Plevna se aduc două tunuri și se așează alături de statuia lui Mihaiu Viteazul, iar îndreptarea lor spre Ardeal a însemnat formularea unui nou ideal, desăvârșirea Unirii noastre!

După serviciul dela biserică a urmat defilarea ceretășilor, a președintilor și a armatei. Seara s'a făcut retragere cu torțe.

Studentii Academiei noastre teologice premiați. Din cei câțiva studenți ai academiei noastre teologice, cari au luat parte la concursurile Tinerimii Române din București, juriul a premiat pe Ilie Câmpianu și pe Gheorghe Mitrică. Ne bucură nespus acest succes, și felicităm pe cei doi premianți, corpul profesoral și direcțiunea școlii.

Redactor responsabil: NICOLAE CORNEAN, consilier eparhial

Daniil la sfânta biserică ort. rom. din Șipet:
Văduva preoteasă Ofelia Porumb un chivot de lemn în valoare de 1500 Lei, Achim Voilă comerciant, o cruce de argint și o cadelnită de argint. Tanasie Petruț un cilim.

† **Maria Simu** nasc. Popoviciu, văduva răposatului preot Gheorghe Simu din Petrila a trecut și ea la veșnicie, alături de soțul ei, nu de mult răposat.

Dumnezeu să o ierte!

† **Constantin Pepa**, inginer, consilier silvic pensionar al Comunității de avere a adormit în Domnul zilele acestea. Cu multă duiosie a fost însoțit la groapă acest om de elită — frate al răposatului protopop Ioan Pepa al Mehădiei — Joi în 12 Maiu a. c. de foarte numeros public caransebeșan.

Dumnezeu să-i facă parte de odihna Lui, iar văduvei să-i dea mângăere!

Pentru chestionar să nu se mai trimită clișee de sticlă ci de zinc sau numai fotografii!

Nr. 3091 E ex 1938.

CONVOCARE.

Delegații preoțimei, profesorilor Academiei teologice și funcționarilor dela Consiliul eparhial, precum și protopresbiterii tractuali, se convoacă la Adunarea generală anuală a membrilor fondului de ajutorare reciprocă a salariaților eparhiei Caransebeșului pe ziua de 20 Mai a. c. orele 10 a. m. în birourile Consiliului eparhial.

Obiecte:

Darea de seamă asupra gestiunii anului 1937.
Modificarea unor art. din Regulament.
Cauze curente.
Caransebeș în 9 Mai 1938.

Episcopul:
† VASILE

CONCURS.

Pentru ocuparea parohiei a IV-a de clasa I din Logoj se publică din nou concurs în baza ord. Nr. 5950 B. ex. 1937 ddto 4 Aprilie a. c. — cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia Diecezană.

Beneficiile sunt următoarele:

1. Sesiunea parohială constătătoare din 37 jugh. 1125 stp.
2. Stola și birul parohial uzitat.
3. Onorar pentru predici conform prevederilor bugetare.

Cererile provăzute cu documentele recente pentru parohii de clasa I se înaintează Oficiului protopresbiterial ort. rom. al Logojuului.

Recurenții — având prealabila încuviințare a P. S. S. Păr. Episcop diecezan — se vor prezenta, cu știrea protopopului concernent, în vre'o Duminică sau sărbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și serviciul dumnezeesc.

Logoj, din ședința consiliului parohial ținută la 20 Aprilie 1938.

Dr. Aurel Mihaescu
Președinte.

Laietiu Petru
Secretar.

În înțelegere cu Oficiul protopresbiterial:

Dr. Aurel Mihaescu
Protopresbiter.

Tiparul și editura Tipografiei Diecezane, Caransebeș